

LLEÓ XIV
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 27 de maig de 2026

Catequesi. Els documents del Concili Vaticà II.

III. Constitució dogmàtica *Sacrosanctum Concilium*. 2. La reforma de la litúrgia: tradició i desenvolupament

Benvolguts germans i germanes, bon dia i benvinguts!

A l'encíclica *Mediator Dei*, el venerable Pius XII va escriure que «l'Església és un organisme viu i, per tant, fins i tot en el que fa referència a la sagrada litúrgia, sense trencar la integritat del seu ensenyament, creix i es desenvolupa, adaptant-se i conformant-se a les circumstàncies i necessitats que sorgeixen amb el temps» (I, V).

En plena continuïtat amb aquest principi, el Concili Vaticà II, en el Preàmbul de la constitució *Sacrosanctum Concilium* (SC), reconeix que «li pertoca en especial de procurar la restauració i el foment de la litúrgia» (n. 1). El Concili s'havia convocat, de fet, amb l'objectiu de «fer créixer cada dia la vida cristiana entre els fidels; d'adaptar millor les institucions mudables a les necessitats del nostre temps; d'afavorir tot allò que pot contribuir a la unió de tots els qui creuen en Crist, i de reforçar tot allò que serveix a cridar tots els homes al si de l'Església» (*ibid.*).

En aquell moment històric, hi havia una necessitat imperiosa de renovar les formes rituals mitjançant les quals l'Església havia aconseguit durant anys la glorificació de Déu i la santificació del poble cristià. Gràcies al Moviment litúrgic, s'havia consolidat la convicció, expressada posteriorment per sant Joan Pau II, que «hi ha un vincle molt estret i orgànic entre la renovació de tota la vida de l'Església». «L'Església no sols actua, sinó que també s'expressa en la litúrgia, i n'extreu la força per a viure» (*Dominicæ Cenæ*, 13).

Per a facilitar l'accés dels fidels a la riquesa dels dons de gràcia que es dispensen en la sagrada litúrgia, la constitució *Sacrosanctum Concilium* indica, amb una fórmula molt eficaç, el camí que cal seguir: «conservar la sana tradició sense deixar d'obrir camí a un progrés legítim» (SC 23).

El papa Benet XVI va captar en aquesta declaració d'intencions el «programa de reforma» dels Pares conciliars, «en equilibri amb la gran tradició litúrgica del passat i del futur», i va indicar de quina manera «tradició i progrés acostumen a contraposar-se maldestrament», quan «en realitat tots dos conceptes es complementen: la tradició mateixa inclou, d'alguna manera, el progrés». «És com dir que el riu de la tradició porta dins seu la seva font i flueix cap a la seva desembocadura» (Discurs als participants en la Conferència del 50è aniversari de la fundació de l'Institut Litúrgic Pontifici de Sant Anselm, 6 de maig de 2011).

El Concili afirma la legitimitat d'aquest progrés, arrelat en l'autèntica Tradició, distingint dins la litúrgia «una part immutable, com divinament establerta», i «parts sotmeses a canvi, que amb el pas dels temps poden canviar i fins i tot ho han de fer, si s'escaigués d'haver-s'hi introduït elements que no encaixessin gaire amb la naturalesa íntima de la mateixa litúrgia o que haguessin esdevingut inútils» (SC 21). Canvis d'aquest tipus s'han produït constantment al llarg dels segles i han permès els fidels de participar de manera fructuosa, mitjançant accions rituals, en el misteri pasqual de Crist, fonament de la fe

crisiana. El culte de l'Església s'ha "encarnat" així en les formes culturals de cada època i ha estat capaç d'influir-hi i fins i tot de transformar-les. D'aquesta manera, la litúrgia ha estat, durant segles, un motor d'evangelització. Avui aquesta energia ha de renovar-se en continuïtat amb la tradició catòlica autèntica i viva, és a dir, d'acord amb una dinàmica orientada a introduir els creients en la plenitud de la veritat.

Per tant, és comprensible que els Pares conciliaris recomanessin que la revisió dels ritus, quan corresponguin a una «autèntica i certa utilitat de l'Església», es portin a terme sempre «amb la prevenció que d'alguna manera les noves formes sorgeixin orgànicament de les ja existents (SC 23). Per al bé de tota l'Església, abans de qualsevol reforma «sempre cal realitzar [...] una acurada recerca teològica, històrica i pastoral» (*ibid.*). El Magisteri conciliar, per tant, exhorta a evitar la desorientació entre els fidels, i dissuadeix a qualsevol d'afegir, treure o canviar res per compte propi en la litúrgia (cf. SC 22). El progrés que evoca la Constitució conciliar no compromet de cap manera la comunió eclesial; al contrari, cerca confirmar-la i fomentar-la.

Per consegüent, exhorto totes aquelles persones cridades a preparar la celebració dels misteris divins, especialment els preveres que exerceixen el ministeri de la presidència litúrgica, a mantenir sempre aquest respecte pels textos i ordenances de la litúrgia que neix d'una actitud interior de disponibilitat i confiança en Déu, demostrant humilitat davant la seva grandesa i sincera fidelitat a la comunió eclesial.